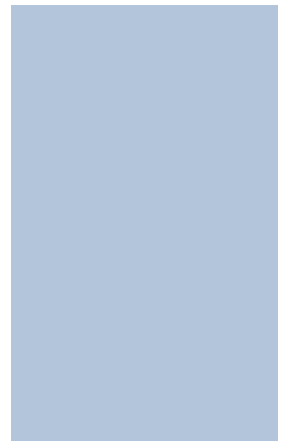
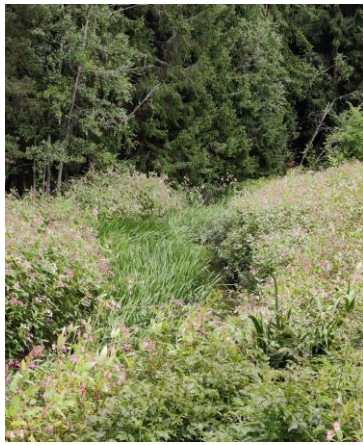

Raportti 24/2024

Virtavesi-inventoinnit Vantaanjoen vesistöissä vuonna 2024

Reetta Lehto
Oula Tolvanen

Vantaanjoen ja Helsingin seudun
vesiensuojeluyhdistys ry

Raportti 24/2024

Virtavesi-inventoinnit Vantaanjoen vesistössä vuonna 2024

31.12.2024

Laatijat: Reetta Lehto & Oula Tolvanen

Tarkastaja: Anu Oksanen

Hyväksyjä: Anu Oksanen

Kannen valokuvat: VHVSY ry

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Inventointimenetelmät	6
3	Inventoidut alueet	7
3.1	Kurtoja, Nurmijärvi	7
3.2	Rekolanojan latvapurot	10
3.2.1	Myrtinoja, Tuusula ja Kerava	11
3.2.2	Nissinoja, Kerava	14
3.2.3	Savionoja, Kerava	17
3.3	Ruokosuonoja, Nurmijärvi	19
4	Johtopäätökset	21
5	Viitteet ja kirjallisuus	22

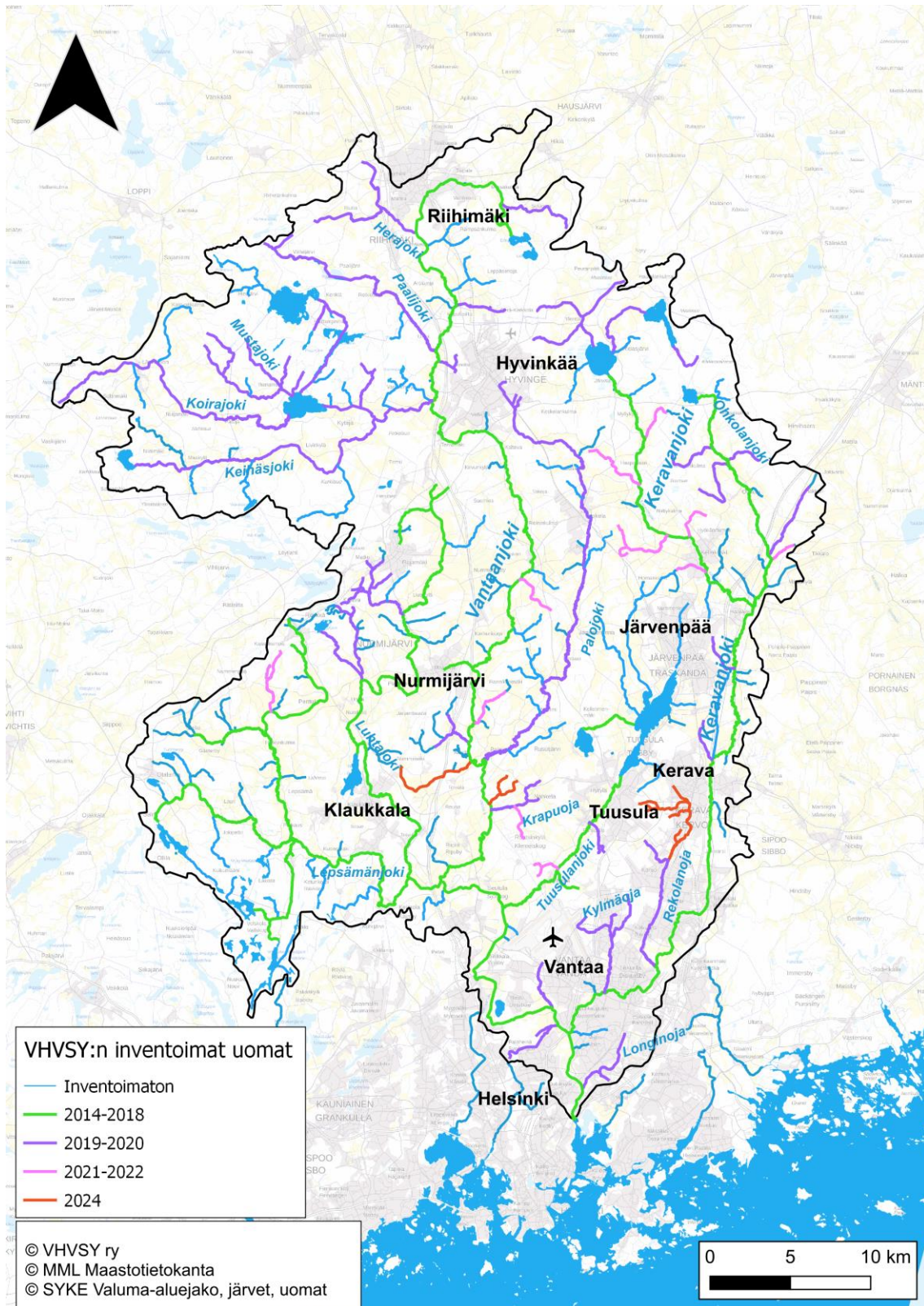
1 Johdanto

Vantaanjoen vesistö on yksi Suomen tärkeimmistä Suomenlahteen laskevista erittäin uhanalaisen mereen vaeltavan taimenen (*Salmo trutta*, L.) elinalueista (Hyvärinen ym. 2019). Vesistö-alueella on tehty laajoja viranomaiskunnostuksia vuosituhannen vaihteen molemmin puolin sekä tämän jälkeen monin paikoin ennallistavia huolto- ja kunnostustoimia muiden tahojen toimesta. Vedenlaadun ja taimenen elinolosuhteiden kohenemisen myötä on taimenkannan tilaa saatu parannettua.

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry (VHVSY) toteutti virtavesi-inventointeja vuonna 2024 kolmessa aiemmin inventoimattomassa uomassa eri puolilla Vantaanjoen valuma-aluetta (kuva 1). Inventoinnit tehtiin osana Varsinais-Suomen ELY-keskuksen rahoittamaa Jokitalkkari Vantaanjoelle -hanketta, jonka tavoitteena oli inventoida aiemmin kalastollisesti tutkimattomia purouomia. Vantaanjoen valuma-alueen koski- ja virtakohteita on inventoitu laajamittaisesti vuosina 2014–2022. Aikaisempien inventointien tulokset on esitetty VHVSY:n aiemmissa inventointiraporteissa (Leinonen 2015; Leinonen & Tolvanen 2017; Sivonen & Leinonen 2017a ja 2017b; Sivonen ym. 2018; Hyrsky ym. 2020; Haro & Kauppi 2022).

Hankkeessa kartoitettiin ensisijaisesti koski- ja virta-alueiden sijainnit, taimenen lisääntymiseen soveltuvat soraikot ja vaellusesteet. Tämän lisäksi arvioitiin lisääntymisalueiden yleiskunto ja huoltotarve sekä kirjattiin mahdolliset parannustoimet. Raportissa on esitetty maastossa kerättyjä kalahavaintoja ja ympäristöhallinnon koekalastusrekisteristä löydettyjä kalastotietoja.

Vuoden 2024 inventointeihin saatiin tukea Varsinais-Suomen ELY-keskuksen myöntämistä vesienhoidon edistämisen määrärahoista. Aiempien vuosien inventointeihin on saatu avustusta Varsinais-Suomen ELY-keskuksen myöntämistä kalastonhoitomaksuvaroista ja Vantaanjoen sekä Helsinki-Espoon kalatalousalueilta.

Kuva 1. Jokitalkkarien inventoimat uomat vuosina 2014–2024.

2 Inventointimenetelmät

Virtavesi-inventointi tehtiin kävelemällä uoman vartta ja uomassa kahlaamalla, edeten pääosin ylävirrasta alavirran suuntaan. Inventoinnit tehtiin touko-elokuussa alivirtaama-aikana, jolloin näkyvyys joen pohjaan oli hyvä. Kaikki koski- ja virta-alueet ja niistä löydetyt soraikot on numeroitu siten, että numerointi kasvaa alavirtaan kuljettaessa. Inventoidut alueet kattoivat joki- tai purouoman potentiaalisimmat osuudet. Kartta- ja ilmakuvatarkastelujen tai muun paikallisen tiedon perusteella jätettiin jokiuomista inventoimatta alueita, jos ne sijaitsivat hyvin tasaisessa tai muuten epäsoveliaassa ympäristössä, tai tiedossa oli, ettei alueella ole minkäänlaisia virtapaikkoja. Osalla kohteista tasaisen maan alueita kartoitettiin myös kameralennokin eli dronen avulla.

Inventoinnin yhteydessä kartoitetut virtapaikat valokuvattiin ja merkittiin karttaan. Lisäksi virta-aluekokonaisuuksille määritettiin Trout Habitat Score (THS) -muuttujan mukaisesti uoman leveys, varjostusprosentti, keskimääräinen syvyysluokka ja virrannopeus sekä kolme vallitsevinta pohjan raekokoluokkaa (ICES 2011; Pederssen ym. 2017). Raekokojaottelu on esitetty taulukossa 1.

Inventoinneissa löydettyjen koski- ja virta-alueiden sijainnit tallennettiin paikkatieto-ohjelmaan ja niiden karkeat rajat piirrettiin Tracker-karttasovelluksen avulla. Koski- ja virta-alueiden rajat ovat suuntaa antavia ja ne voivat muuttua virtaaman mukana.

Havaitut vaellusesteet kuvattiin ja niiden sijainnit tallennettiin paikkatieto-ohjelmaan. Nousuesteistä määritettiin niiden tyyppi (tukkipato, tierumpu, luonnonputous, liian matala väylä tms.) ja nousuesteen pysyvyys (pysyvä, ajoittainen). Lisäksi arvioitiin nousuesteen täydellisyys (liikkuminen täysin mahdotonta, liikkuminen mahdollista kalan koosta tai virtaamasta riippuen).

Taulukko 1. Virta-alueen pohjan kolmen vallitsevan raekokoluokan koon arvioinneissa käytetty asteikko THS-luokitukseen. Raekoko mitataan suurimman halkaisijan mukaan. Muokattu julkaisusta Bergquist ym. 2014.

Luokka	Halkaisija (mm)	Luokka	Halkaisija (mm)
1	< 0,2	6	200 – 300
2	0,2 – 2	7	300 – 400
3	2 – 20	8	400 – 2000
4	20 – 100	9	> 2000
5	100 – 200		

3 Inventoidut alueet

3.1 Kurtoja, Nurmijärvi

Kurtoja on Vantaanjoen sivuhaara, joka laskee Vantaanjokeen Nurmijärvellä Metsäkyläntien sil-
lan yläpuolella. Kurtoja on voimakkaasti muokattu ja perattu maatalousalueen puro. Puron var-
ressa on edelleen näkyvissä ojan kaivuusta peräisin olevat maavallit, jotka kohoavat korkeina
kumpareina ja erottuvat selkeästi maastosta erityisesti metsäisillä osuuksilla (kuva 2). Peltoalu-
eella ruoppausmassat on todennäköisesti levitetty pelloille. Vanhan purouoman kuivuneita
meandereita havaittiin nykyisen suoristetun uoman vierellä. Osa uomasta on tuettu kookkailla
teräsponteilla Helsinki-Hämeenlinna moottoritiestä alavirtaan päin 350 metrin matkalla.

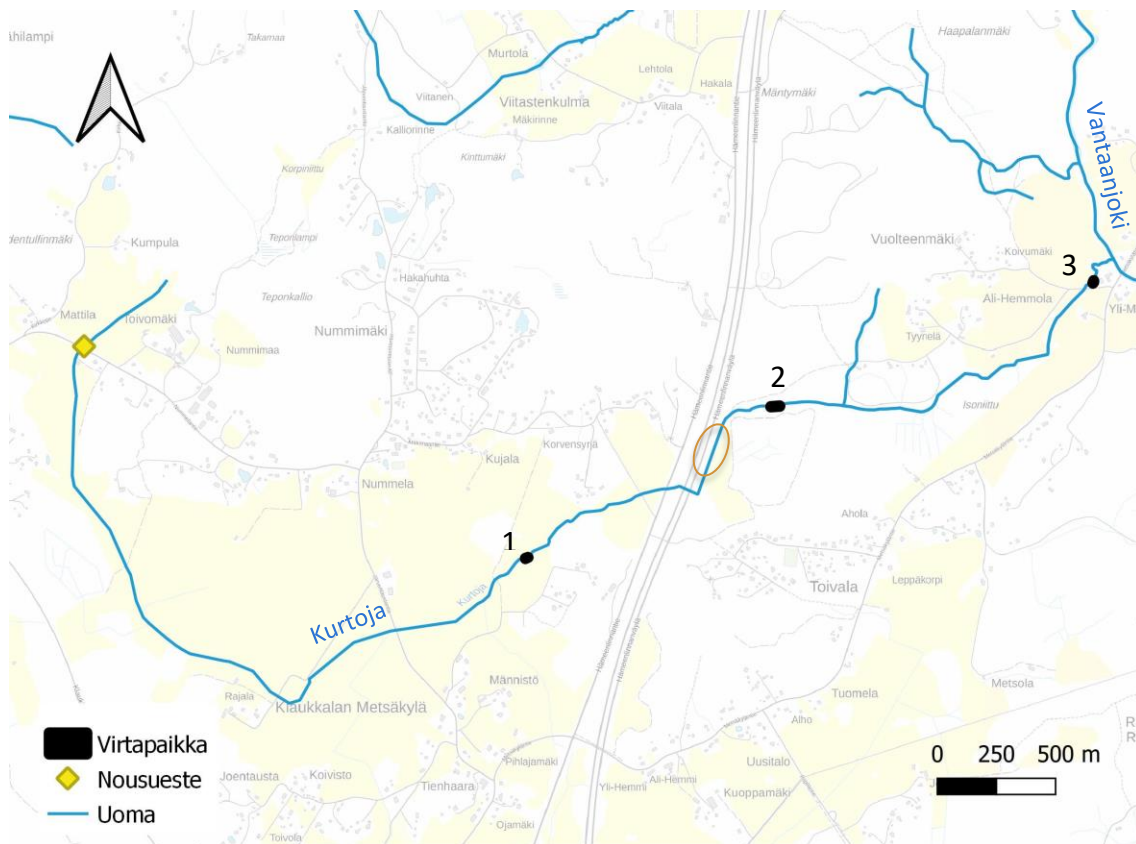
Kurtoja on yläosistaan melko vähävetinen, kapea pelto-oja. Inventoitaessa Kurtojan peltoval-
taista yläosaa tarkastettiin ilmasta käsin dronella, sillä maastokartan mukaan maasto oli hyvin
tasaista, eikä näin ollen kalataloudellisesta näkökulmasta kiinnostavia virtapaikkoja oletettu löy-
tyvän. Kurtojan alittaessa maanteitä, tierummut eivät pääosin aiheuttaneet vaellusesteitä kalo-
jen näkökulmasta paitsi uoman yläosalla. Kurtojan yläosa ei kuitenkaan ole kaloille potentiaali-
sinta elinympäristöä.

Kuva 2. Kurtojan varrella näkyvät perkauksen jäljet maamassojen muodostamina kumpareina, jotka erottui-
vat hyvin puiden alla. Oja on myös kaivettu syvemmäksi kuin mitä se on alun perin ollut, mistä kertoi uoman
penkalle kasattujen maavallien koko.

Kurtojan inventoinnin yhteydessä löydettiin rajustakin perkauksesta huolimatta kolme taime-
nen lisääntymiselle potentiaalista virtapaikkaa (Kurtoja 1, 2 ja 3). Virtaama oli inventointihet-
kellä kaikissa virtapaikoissa alivirtaaman tasolla. Kurtoja 1 sijaitsee puron keskivaiheilla, paah-
teisella peltoaukealla, jossa puusto kuitenkin varjostaa uomaa virtapaikan kohdalla (kuvat 3 ja
4). Uomanleveys on 2,5 metriä. Uomaa on perattu tästä kohtaa rajusti ylä- ja alapuolelta, eikä

virtapaikassa ole potentiaalia lohikalojen lisääntymisalueeksi, vaikka se on periaatteessa sellaiseksi kunnostettavissa. Myös poikasalueet ovat heikot.

Kuva 3. Kurtojan inventoidut virtapaikat (1, 2 ja 3) ja noususteet. Ympyröity kohta uomasta on pontitettu.

Kuva 4. Kurtoja 1 ylä- (vasen) ja alavirran (oikea) puolelta kuvattuna.

Kurtoja 2 sijaitsee Helsinki-Hämeenlinna moottoritiestä alavirtaan metsän keskellä (kuva 3). Virtapaikalla on paljon matalaa ja varjostettua poikaskivikkoa ja ylä- ja keskivaiheilla myös soraikkoa (kuva 5). Uomanleveys on 3,5 metriä. Vähävetisessä purossa jopa havaittiin yksi alavirtaan pyrkivä noin 20 cm mittainen taimen. Myöhemmin syksyllä sähkökoekalastettiin tämä taimenen havaintopaikka, mutta saaliiksi jäi kuitenkin vain yksi turpa (*Squalius cephalus*). Virtapaikka päättyi vettä padottavaan rytöpatoon, joka purettiin inventoinnin yhteydessä.

Kuva 5. Virtapaikka Kurtoja 2 sijaitsee metsän varjossa (vasen). Inventoinnin yhteydessä havaittiin taimen pyrkimässä alavirtaan ennen rytöpatoa (oikea).

Kuva 6. Virtapaikka Kurtoja 3.

Kurtoja 3 sijaitsee Kurtojantien alapuolella ennen kuin puro laskee Vantaanjokeen (kuva 3). Virtapaikan kohdalla on iso meanderi, joten uoma saattaa olla tässä kohtaa luonnontilaisempi kuin

koko muu uoma. Uomanleveys on 3,5 metriä. Poikasalueita ajatellen virtapaikka on matala ja sieltä löytyy soraa ja vähän oksia, mutta ei varsinaisia kivikoita (kuva 6). Paikalta löytyi myös lohikalojen kutuun soveltuvia sorakumpuja. Soralla havaittiin myös pikkunahkiainen ja tierummun alla särkikalojen poikasia.

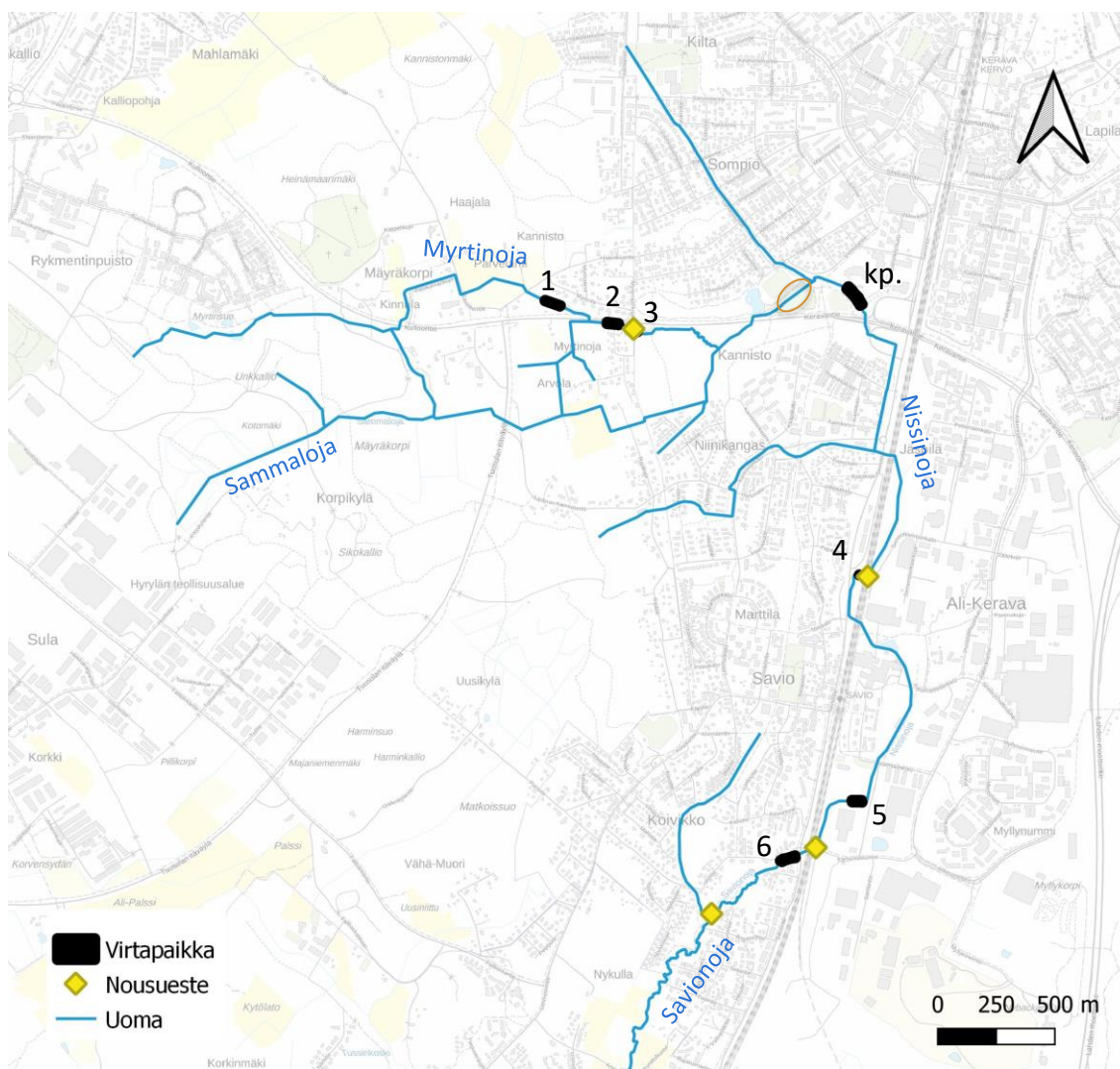
Paikallisten mukaan Kurtoja tulvii voimakkaasti talviaikaan ja äärevistä virtaamaolosuhteista näkyi merkkejä myös uoman ylittävien teiden ja tierumpujen ympäristysten eroosiossa (kuva 7). Kurtojan tulvahaittoja on uoman keskivaiheilla, ennen Helsinki-Hämeenlinna moottoritietä yritetty hillitä asentamalla useita ylivuotorumpuja.

Kuva 7. Virtaamavaihtelut ovat Kurtojalla suuria ja paikallisten mukaan Kurtoja tulvii voimakkaasti talviaikaan. Tulvavedet ovat kuluttaneet uomaa ylittäviä teitä Helsinki-Hämeenlinna moottoritien yläpuolella.

3.2 Rekolanojan latvapurot

Rekolanojan latvat kulkevat usean eri kunnan alueella ja latvapuroilla on myös useita nimiä. Rekolanojan latvapuroista ylin, Myrtinoja, alkaa Tuusulassa ja jatkaa matkaansa Keravalle, missä Myrtinojan nimi muuttuu ensin Nissinojaksi ja sen jälkeen Savionojaksi. Vantaan puolella Savionojan nimi vaihtuu Rekolanojaksi, joka laskee lopulta Keravanjokeen. Myrtinojaan liittyy myös Sammaloja. Myrtin-, Nissin- ja Savionojan valuma-alueet ovat pääosin kaupunki-/taajamaympäristöä ja niissä kulkee todennäköisesti paljon rakennetun alueen ja tiealueiden hulevesiä. Rekolanojan latvapurot ovat todennäköisesti laajalti muokattuja, osin voimakkaasti perattuja ja lyhyitä osuuksia on myös putkitettuna. Osa Myrtinojan uomasta on merkitty väärin maastokarttaan ja osia uomasta myös puuttuu maastokartalta kokonaan.

Kuva 8. Rekolanojan latvaosien eli Myrtin-, Nissin- ja Saviojan inventoidut virtapaikat (1, 2, 3, kp., 4, 5 ja 6) ja nousuesteet. Virtapaikka numero 3 jää nousueste-symbolin alle piiloon. Virtapaikka kp. sai nimensä siitä, että se on koirapuiston vieressä (kp. = koirapuisto). Ympyröity kohta uomasta on putkitetu maan alla.

3.2.1 Myrtinoja, Tuusula ja Kerava

Myrtinoja alkaa Tuusulassa Rykmentinpuiston alueella, joka on vanhaa asuatomessualueutta, ja sen vieressä on myös laajahko mäelle kohoava metsäalue. Rykmentinpuistossa on hulevesien hallintaan allasrakenteita, jotka johtavat vetensä Myrtinojaan. Näitä Myrtinojan yläosia ei inventoitu Tuusulan puolelta aivan uoman alkupisteestä alkaen (kuva 8). Rykmentinpuiston jälkeen uoman ylimmät osat ovat tienvarsojia.

Virtapaikoista ylin, Myrtinoja 1, sijaitsee Kulloontien ja Myrtintien välissä Tuusulan puolella rajaa (kuva 8). Inventointi tehtiin alivirtaama-aikaan. Uoma on nykytilassaan perattu ja 2,1 metriä leveä. Virtapaikan yläpuolelta on joskus kulkenut tie, jonka oja alittaa tierummun kautta. Betoni- sen tierummun ympäriltä on huuhtoutunut soramursketta uomaan. Uoma on hyvin varjostettu, mutta poikasalueita ei virtapaikan kohdalla juurikaan ole. Uoma on matala, eikä paikalla ole isoja kiviä tai puumateriaalia. Inventoinnin aikaan Myrtinojan vesi oli kirkasta, mutta myöhemmällä havaintokerralla vesi oli saven samentamaa ja peräisin Tuusulasta mahdollisesti työmaa-

alueelta. Virtapaikan alapuolella ojan penkat kasvoivat jättipalsamia (*Impatiens glandulifera*), mutta myös jo ylempänä uomassa havaittiin jättipalsamia. Myrtilinja alittaa Kulloontien tie-
rummun kautta, joka oli vedenpinnan alapuolella. Ojassa kellui runsaasti styroksinpaloja ja
muuta roskaa tierummun edessä (kuva 9).

Kuva 9. Myrtilinja 1 virtapaikalle oli huuhtoutunut yläpuolisesta tiestä soraa (vasen) ja virtapaikan alapuo-
lella tierumpu oli veden alla ja sen edustalla kellui styroksia ja muuta roskaa.

Kulloontien toisella puolen Myrtilinja virtaa tienvarsiojana ja vastaanottaa todennäköisesti
myös ko. vilkkaasti liikennöidyn tien hulevesiä. Tästä kohtaa alavirtaan päin ojaa ei ole merkitty
viralliseen Maanmittauslaitoksen maastokarttaan. Kulloontien varresta löytyi virtapaikka, Myr-
tilinja 2, joka on todennäköisesti nykytilassaan perattu (kuva 8). Ojan pientareilla kasvaa jätti-
palsamia ja virtapaikan kohdalla ojassa on isojakin roskia, kuten tynnyri, autonrenkas ja muovi-
laatikoita (kuva 10). Uoman eteläpuolella on vanhoja kiinteistöjä ja rinteessä kasvaa myös sa-
niaisia. Uomanleveys on 2,1 metriä ja inventointi tehtiin alivirtaama-aikana. Poikasalueet ovat
ihan hyvät, uoma on melko varjainen ja sieltä löytyy sekä puumateriaalia että kiveä.

Kuva 10. Myrtilinja 2 -virtapaikka. Uoma kulkee Kulloontien vieressä ja sieltä löytyi suuria roskia.

Uoma jatkaa virtapaikasta alaspäin ja alittaa Kullon-Keravantielle risteävän Myrtinojantien tierummun kautta. Myrtinojantien varrella on jätevesipumppaamo tierummun yläpuolella. Myrtinojantien länsipuoli on Tuusulaa ja itäpuolelta alkaa Kerava. Virtapaikka, Myrtinoja 3, on heti Myrtinojantien tierummun alapuolella (kuva 8). Tierumpu on kallistunut ylävirrasta alavirtaan niin, että se muodostaa vaellusesteen kaloille alavirran puolella (kuva 11). Ylävirran puolelta tierummun alareuna on vedenpinnan alla. Heti tierummun alapuolelle on valunut jyrkstä tienpenkasta paljon soraa. Alempana savipohjainen, meanderoiva uoma voi olla kuitenkin lähes luonnontilainen. Lisäksi uomaa ympäröi hieno metsä, joka varjostaa Myrtinojaa. Virtapaikalla poikasalueet ovat hyvät, kun uomassa on paljon matalia osuuksia ja kivikoita ja lisäksi alempana suojaisia penkkoja ja puuainesta. Uomanleveys on 1,8 metriä.

Kuva 11. Myrtinoja 3 -virtapaikan tierumpu on noususte alavirran puolelta (vasen). Tierummusta alavirtaan uoma alkaa meanderoita ja poikasalueet ovat hyvät (oikea).

Myrtinoja jatkaa matkaansa metsäisen alueen läpi, jossa vesi virtaa paikoin jopa hyvin syvässä, suorassa ja kanjonimaisessa uomassa. Ojaa ei ole merkitty karttaan, vaikka on mahdollista, että tässä kohtaa uomaa on perattu ja suoristettu. Uoman penkat madaltuvat sen erkaantuessa tiestä syvemmälle metsään, missä uoma alkaa jälleen meanderoita (kuva 12).

Metsässä uomaan yhtyy toinen ojanhaara, jonka jälkeen uoma kulkee myös muutaman rumpuputken läpi. Rumpuputkien vieressä maastossa oli havaittavissa mahdollinen ojan vanhempi uoma. Myrtinoja alittaa tämän jälkeen Keravantien tierummun kautta. Tierumpuun on kertynyt rytöpato. Maastokartassa tierummun jälkeen on piirretty yhteys Sompionplottiin, mutta todellisuudessa lammesta ei ole suoraa yhteyttä Myrtinojaan. Myrtinoja jatkaa putkitettuna maan alla Sompionplotin eteläpuolelta ja viheralueiden ali (kuva 8), kunnes se yhtyy jälleen avo-ojaan, joka on merkitty maastokarttaan.

Myrtinojaan yhtyy myös luoteesta Sompiosta avo-oja, jota ei inventoitu. Ojien yhtymäkohdan alapuolella on koirapuisto ja Keravan ammattioppilaitos, joiden välissä oja varjostaa puusto ja uoman pohja on savea ja hyvin pehmeä. Tässä tehtiin havainto mahdollisesti kymmenpiikeistä (kuva 8, Myrtinoja kp.), mikä varmistui myöhemmin syksyllä tehdyissä sähkökoekalastuksissa (Lehto & Tolvanen 2024). Myrtinoja jatkaa matkaansa viimeistä kertaa Keravantien ali ja ojan nimi vaihtuu tässä kohtaa Nissinojaksi.

Kuva 12. Myrtinojan uoma alkaa meanderoida ja se madaltuu, kun uoma erkanee Keravantiestä metsään. Tätä osuutta Myrtinojasta ei ole merkitty maastokarttaan.

3.2.2 Nissinoja, Kerava

Keravantien alituksen kohdalla uomassa kasvaa paljon osmankäämiä ja rannoilla jättipalsamia. Keravantien ja Saviontien välisen tierampin viereisellä pätkällä uomassa on erittäin paljon roskia ja kookasta työmaajätettä (kuva 13). Tämän jälkeen Nissinoja kulkee Saviontien vartta etelään, Kannistonkadun ali ja siihen yhtyy lyhyt ojanhaara lännestä ennen kuin oja alittaa Saviontien ja junaradan. Ennen alitusta ojaan on rakennettu hulevesille tulvavaraus. Tässä kohdin havaittiin kasvavan myös jättipalsamia. Junaradan alitettuaan Nissinoja kulkee pusikoituneessa uomassaan alavirtaa kohti ja alittaa junaradan uudelleen.

Junaradan alitettuaan, radan länsipuolella, Kanniston ja Savion asuinalueiden välissä sijaitsee Myrtinoja 4 -niminen virtapaikka (kuva 8). Uomanleveys on 2,5 metriä ja nykytilassaan uoma on mahdollisesti perattu. Virrannopeus oli virtapaikalla keskimääräinen alivirtaama-aikanakin ja uoma on osin puiden varjostama (kuva 14).

Junaradan alla on nousueste, sillä Nissinojan yli kulkee kaksi eri-ikäistä rataosuutta, joiden alla tunnelin pohjan korkeus vaihtelee, joka synnyttää ratatunnelissa pienen vesiputouksen (kuva

14). Virtapaikalla havaittiin kuollut täplärapu (*Pacifastacus leniusculus*), penkoilla jättipalsamia, paljon isojakin roskia ja putki, joka liittyy viereiseen hulevesirakenteeseen. Paikalla poikasalueet ovat ihan hyvät, alaosalla on syvempää ja löytyy jonkun verran kivimateriaalia. Uomanleveys on 2,5 metriä.

Kuva 13. Keravantien alituksen kohdalla Nissinojassa on runsaasti ja suurikokoistakin roskaa.

Kuva 14. Myrtinoja 4 -virtapaikassa on potentiaalia kunnostamiseen (vasen). Virtapaikan yläpuolella Myrtinoja kulkee junaradan ali tunnelissa, jossa on pudotuksen takia nousueste kaloille (oikea).

Nissinoja alittaa junaradan kolmannen kerran tunnelin ja tierummun kautta, minkä jälkeen uoma levenee ja yhtyy Klondyken lampeen. Lampi on hyvin umpeenkasvanut ja rannalta käsin tehtiin kalahavainto. Lammen koilliskulmassa oli torjuttu peitekankaalla vieraskasvilajia. Klondyken lammen jälkeen Nissinoja jatkaa alavirtaan ja kulkee Kumitehtaanpolun vieressä. Kumitehtaanpolun vartta kulkiessa uoman vesi haisi ja tehtiin havainto jätevesisienestä. Lisäksi uoman ympäristössä havaittiin runsaasti espanjansiruetanaa (*Arion vulgaris*) ja jättipalsamia.

Nissinoja alittaa Tiilitehtaanrumpun kautta ja jatkaa noin 100 metrin matkan putkitettuna. Putkituksen jälkeen uoma kääntyy avo-ojana jyrkästi länteen ja kaarteeseen kulmassa Nissinojaan yhtyy suuri hulevesiputki, joka kuljettanee viereisiltä teollisuustonteilta kootusti hulevesiä. Jalkakäytävän ja ajotien välissä on tällä kohdalla hulevesipumppaamo. Hulevesipumppaamon kohdalle on talvella kasattu lunta, joka on sulaessaan valunut kohti Nissinojaa. Sekä rinteessä lumenläjitys paikalla että uoman toiselta rannalta katsottaessa maassa ja vedessä oli runsaasti muovinpaljoja ja -riekaleita, jotka ovat todennäköisesti peräisin rinteeseen kasatusta lumesta.

Hulevesiputken ja roskaantuneen osuuden jälkeen löytyi Myrtinoja 5 -virtapaikka, jonka kohdalla uomanleveys on 2,5 metriä. Virtapaikan kohdalla uoma näyttää peratulta ja huonokuntoiselta (kuvat 8 ja 15). Poikasalueet ovat huonot, pohjalla näkyi lähinnä sepeliä, muutama kivi ja yksi vesikasvi. Uoman molemmin puolin oli leikattu trimmerillä alas suuri jättipalsamikasvusto ja lähellä kasvoi myös lupiineja. Uoma haisi jätevedeltä ja uoman penkat sortuivat herkästi inventoijien alla.

Kuva 15. Myrtinoja 5 -virtapaikan kohdalla uoma oli suora ja pientareilta oli leikattu trimmerillä jättipalsamikasvustoa alas (vasen). Virtapaikasta alaspäin uoman molemmin puolin oli jatkettu jättipalsamin leikkaamista ja laajan kasvuston seassa havaittiin myös runsaasti espanjansiruetanaa (oikea).

Nissinojan rannat ovat tästä alaspäin hyvin runsaan jättipalsamikasvuston peitossa: toinen ranta oli leikattu trimmerillä alas ja toisella rannalla kasvoi pajuista paljalla osuuksilla runsaasti

jättipalsamia (kuva 15). Rannoilla kasvoi myös komealupiineja (*Lupinus polyphyllus*) ja sateisen sään ansiosta espanjansiruetanoita näkyi runsaasti. Uomaan liittyi myös seuraavan teollisuushallin hulevesiputki, jonka alapuoli oli louhikolla eroosiosuojattu. Nissinoja alitti Karhuntassuntien, junaradan ja Saviontien rumpujen ja putkituksien kautta lounaaseen, missä Nissinojan nimi vaihtuu Savionojaksi. Karhuntassuntien rummun päällä maassa lojui myös elektroniikkajätettä ja rumpu voi alivirtaama-aikaan toimia myös nousuesteenä (kuva 16).

Kuva 16. Karhuntassuntien rumpu on Rekolanojan latvojen alin noususte. Rummun edessä ja sen päällä oli roskaa.

Savion vanhan kaatopaikka-alueen haitta-aineita (PFAS) sisältävien suotovesien puhdistamista on kokeiltu VHVSY:n toisessa hankkeessa. Hankkeen tietojen mukaan kaatopaikan PFAS-pitoisia suotovesiä päätyy suunnilleen Karhuntassuntien kohdalla Nissin- ja Savionjoaan (Ikuisuuskemikaalit pois kierrosta -hanke, VHVSY).

3.2.3 Savionoja, Kerava

Saviontien länsipuolella Savionoja virtaa puiden varjossa. Saviontien alapuolella sijaitsee virtapaikka Myrtinoja 6, jonka alapuolella on myös VHVSY:n vanhempi sähkökoekalastusala (kuva 8). Koealalta on saatu vuonna 2017 saaliiksi kivennuoliaisia (*Barbatula barbatula*). Virtapaikalla uomanleveys on 3 metriä ja uoma on mahdollisesti aiemmin perattu. Vesi oli mahdollisesti normaalivirtaaman tasolla. Poikasalueet ovat ihan hyvät, kun virtapaikalla on sekä syvempiä että matalampia osuuksia ja uomassa on runsaasti kiviä ja jonkun verran myös soraa. Taimenhabitaattina virtapaikka on nykyisellään jo ihan toimiva, mutta kunnostusten avulla helposti parannettavissa (kuva 17). Myös virtapaikalla havaittiin espanjansiruetanoita ja jättipalsamia.

Kuva 17. Myrtinoja 6 -virtapaikka on jo nykyisellään ihan toimiva taimenhäbitaatti.

Virtapaikasta alaspäin Savionojan varressa esiintyy erittäin runsaasti jättipalsamia kasvustoina, joista osaa on käyty myös niittämässä trimmerillä. Jättipalsamikasvustojen kanssa kilpailevat lähinnä pajut, joiden kohdalla ei esiinny jättipalsamia uoman rannassa.

Savionojaan laskee luoteesta Koivikon kaupunginosasta pieni uoma. Uoma yhtyy Savionojaan rumpuputken kautta, joka on täydellinen nousueste (kuva 8). Uoma kulkee Sielunrajankallion reunassa ja sitä varjostaa kallioalueella kasvava metsä. Uoma kerää todennäköisesti viereisen asuinalueen hulevesiä, sen rannat kasvavat saniaisia ja pohjalla on myös jonkin verran soraa ja kiveä (kuva 18). Inventointihetkellä uoma oli melko vähävetinen, mutta voisi olla lohikaloille erittäin potentiaalinen lisääntymisalue, mikäli uoma ei kuivu, vedenlaatu on riittävää ja nousuyhteys Savionojasta palautettaisiin.

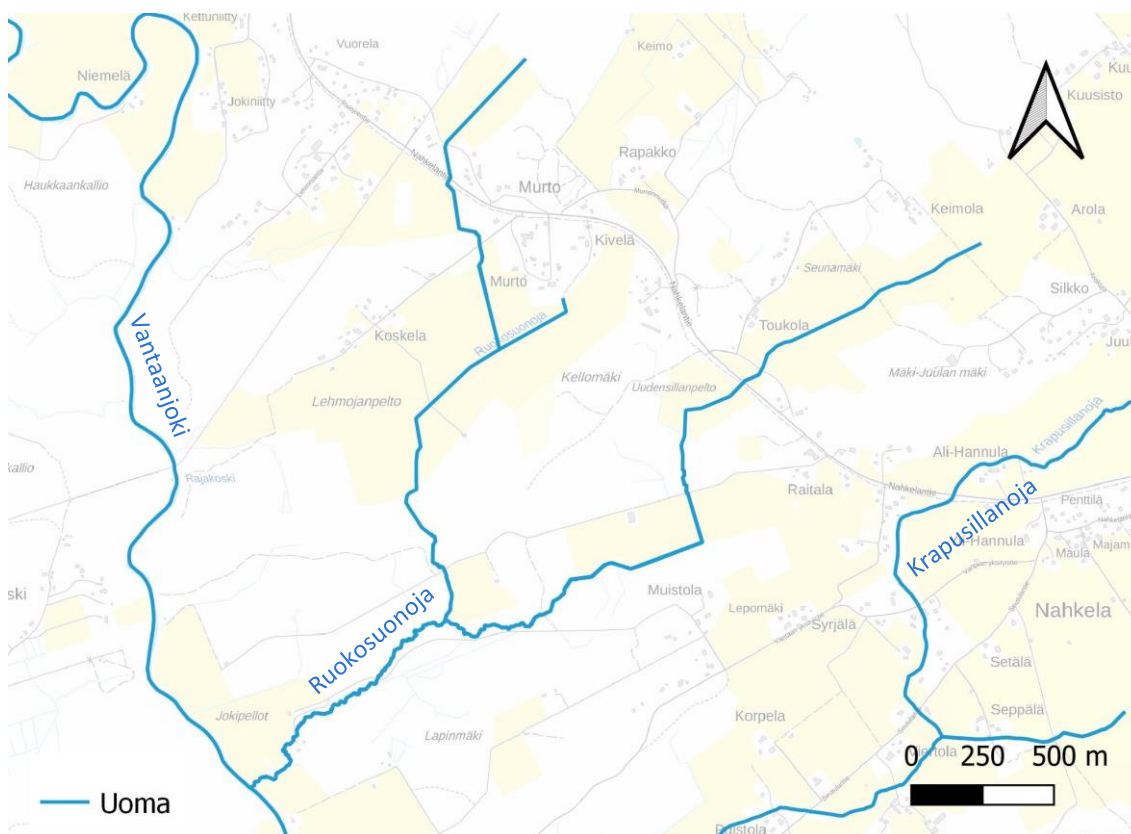

Kuva 18. Koivikon alueelta Savionojaan yhtyvä pieni sivu-uoma.

Koivikon alueelta Savionojaan yhtyvästä sivu-uomasta alavirtaan päin, Savionojan rannat ovat erittäin laajojen jättipalsamiesiintymien peitossa. Lisäksi löytyi laiton kaatopaikka metsän keskeltä, uoman varresta. Inventointi päätettiin Anttilantiehen Vantaan kaupungin puolella rajaa.

3.3 Ruokosuonoja, Nurmijärvi

Ruokosuonoja on Vantaanjokeen laskeva sivuhaara, joka virtaa sekä metsäisten osuuksien läpi että pelto-ojana Nurmijärvellä. Maastokartan perusteella Ruokosuonojassa olisi voinut olla muutamia potentiaalisia virtapaikkoja, mutta maastossa tehdyn inventoinnin perusteella niitä ei löytynyt. Uoma kulkee maastohavaintojen perusteella jopa yllättävän tasaisessa maastossa. Pelto-ojien voidaan olettaa olevan kaivettuja tai perattuja, sillä ne ovat ilmasta ja kartalta käsin tarkasteltuna suoria ja kulmikkaita (kuva 19). Peltoalueiden ulkopuolella oja on pienipiirteisesti meanderoivaa eli näiltä osin uoma voi mahdollisesti olla jopa luonnontilaista. Metsäosuuksilla on myös ojituksia. Ruokosuonoja inventoitiin alivirtaama-aikaan.

Kuva 19. Ruokosuonojan inventoidut alueet. Uomasta ei löytynyt virtapaikkoja ja etenkin peltoalueilla uoma on suora ja kulmikas.

Ruokosuonojan yläosa haarautui kahteen uomaan, joista pohjoisempi haara alkaa Nahkelantien pohjoispuolelta kapeana pelto-ojana. Uoman havaittiin olevan täysin kuiva Nahkelantien yläpuolella ja myös parisataa metriä tierummuista alavirtaan. Eteläisempi haara alkaa Nahkelantien itäpuolelta ja kulkee peltojen keskellä. Uomaa ei inventoitu Nahkelantien pohjois- tai itäpuolella, sillä maastokartan mukaan maasto on tasaista eikä ollut syytä olettaa löytyvän kalataloudellisesti kiinnostavia virtapaikkoja. Ruokosuonojan eteläisempi haara ylitti korkeuskäyrän heti Nahkelantien alitettuaan ja tässä kohdassa uoman pohjalla oli jonkin verran kuivillaan olevaa

kivikko. Virtaama oli kuitenkin hidas ja vettä oli uomassa vähän (kuva 20). Ennen ja jälkeen Raitalantien alittavan tierummun vesi oli savisameaa (kuva 20), vaikka ylempänä, lähellä Nahkelantietä ojan vesi oli kirkasta.

Kuva 20. Nahkelantien alapuolella vesi oli vielä kirkasta (vasen) ja ojan pohjalla näkyi kuivillaan olevaa soraikkoa. Raitalantien alapuolella vesi oli savisameaa (oikea).

Raitalantien molemmin puolin Ruokosuonojaan yhtyy ojia ja maasto oli pääosin metsälaikkujen ja hakkuuaukeiden kirjomaa. Uomanleveys oli suunnilleen 1,5 metriä, vesi oli savisameaa ja veden syvyys arviolta noin 30 senttiä. Uomassa kasvoi osmankäämiä, vedessä näkyi vesimittareita, malluasia ja ilmassa lensi sudenkorentoja.

Kuva 21. Ruokosuonoja meanderoi voimakkaasti tilan rakennusten lähellä (vasen). Ennen kuin oja laskee Vantaanjokeen, uoman penkkojen savimaa rakoili voimakkaasti kuivuudesta.

Ennen kuin Ruokosuonoja laskee Vantaanjokeen, oja ohittaa Jokipellot-nimisen peltoalueen ja peltojen vieressä olevan tilan rakennukset. Tilan kohdalla uomaan on kasattu kivenlohkareita ja tiilenpäitä, jotka voivat ainakin alivirtaama-aikaan olla osittainen noususte kaloille. Tilan rakennusten kohdalla oja kuitenkin meanderoi voimakkaasti ja on mahdollisesti luonnontilassa (kuva 21). Tilan alapuolella oja kulkee syvässä, savipohjaisessa uomassa, joka saattaa olla myös perattu. Ojan pientareet ovat huomattavan jyrkät ja korkeat, saviset rinteet rakoilevat voimakkaasti kuivuudesta (kuva 21). Vantaanjokeen laskiessaan Ruokosuonojan vesi oli savisameampaa kuin Vantaanjoen vesi.

4 Johtopäätökset

Kurtoja on jo nykyisellään lohikalojen saavutettavissa, mutta uomasta löytyneiden virtapaikkojen ja soraikkojen kunnostamisella Kurtojasta saataisiin vielä potentiaalisempi lohikalojen lisääntymispuro. Erityisesti Kurtoja 2 ja 3 ovat potentiaalisia virtapaikkoja ja niistä voisi kevyelläkin kunnostamisella saada hyvät lisääntymisaluet lohikaloille. Kurtojasta löytyy voimakkaasta perkauksesta huolimatta säilytettäviä luontoarvoja ja kalataloudellista arvoa. Kurtojan uoman ennallistaminen ja valuma-alueen säilyttäminen rakentamattomana turvaisi myös perinteisiä maatalousmaiseman arvoja.

Myrtin-, Nissin- ja Savionojan valuma-alueet ovat pääosin kaupunki-/taajamaympäristöä ja niissä kulkee todennäköisesti paljon rakennetun alueen ja tiealueiden hulevesiä. Hulevedet aiheuttavat ojissa virtaaman voimakasta vaihtelua, mikä aiheuttaa eroosiota. Lisäksi uomien vesitase vaihtelee todennäköisesti paljon hulevesien kausittaisen volyymin mukaan. Ojissa on myös useita tierumpuja, joista osa toimii kalojen vaellusesteinä. Rekolanojan latva- ja ojissa on kuitenkin potentiaalia lohikalojen lisääntymisalueiksi, mikäli ojista löytyneitä virtapaikkoja kunnostettaisiin paremmin kutuun soveltuviksi ja alapuolisia vaellusesteitä poistettaisiin. Nissinojan ja Savionojan varsilla on runsaita vieraslajiesiintymiä, joiden torjuminen on olennaista, jotta ne eivät jatkaisi leviämistään alavirran puolelle. Lisäksi Savion vanhan kaatopaikka-alueen suotovedet kuormittavat Nissinojan ala- ja Savionojaa. Suotovesien haitta-ainepitoisuuksilla voi mahdollisesti olla vaikutuksia alueen ennallistamiseen ja eliöstöön.

Ruokosuonoja on nykyisellään lohikalojen saavutettavissa, mutta oja kärsii kuivuudesta etenkin kesällä alivirtaama-aikaan. Käytännössä uomasta puuttuu lohikalojen kutuun soveltuvat virta-alueet ja soraikat sekä poikasaluet, eikä veden vähyyden takia Ruokosuonojaa todennäköisesti ole kannattavaa kunnostaa.

Vuonna 2024 kerätyt inventointitiedot ovat pyydettyä saatavilla viranomaiskäyttöön paikkatietoaineistona VHSVY ry:ltä.

5 Viitteet ja kirjallisuus

Bergquist, B., Degerman, E., Petersson, E., Sers, B., Stridsman, S. & Winberg, S. 2014. Standardiserat elfiske i vattendrag. En manual med praktiska råd. Aqua reports 2014:15. Sveriges lantbruksuniversitet, Drottningholm. 165 s.

Haro, E. & Kauppi, K. 2022. Virtavesi-inventoinnit Vantaanjoen vesistöissä 2022. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry. Raportti 18/2022.

Hyrsky, M., Tolvanen, O., Clergeaud, J. & Suomi, I.-E. 2020. Virtavesi-inventoinnit Vantaanjoen vesistöissä vuosina 2019 ja 2020. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry. Raportti 18/2020.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

ICES. 2011. Study Group on data requirements and assessment needs for Baltic Sea trout (SGBALANST), 23 March 2010 St. Petersburg, Russia, By correspondence in 2011. ICES CM 2011/SSGEF:18. 54 s.

Ikuisuuskemikaalit pois kierrosta -hanke 2024–2025 (PFAS-hanke). Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry. Saatavilla: <https://www.vhvsy.fi/sivut/PFAS-hanke>

Lehto, R. & Tolvanen, O. 2024. VHVSY ry:n sähkökoekalastukset vuonna 2024. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry. Raportti 23/2024.

Leinonen, V. 2015. Viranomaiskunnostettujen kutusoraikkojen inventointi ja huolto Vantaanjoen pääuomassa 2014–2015. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry. Raportti 24/2015.

Leinonen, V. & Tolvanen, O. 2017. Vaelluskalojen kutusoraikkojen inventointi ja huolto Vantaanjoella ja Keravanjoella vuosina 2014–2016. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry. Raportti 2/2017.

Pederssen, S., Degerman, E., Debowski, P. & Petereit, C. 2017. Assessment and Recruitment Status of Baltic Sea Trout Populations. Sea Trout: Science & Management – Proceedings of the 2nd International Sea Trout Symposium. Chapter 23: 423–441.

Sivonen, O. & Leinonen, V. 2017a. Lohikalojen lisääntymisalueiden inventointi Vuohikkaanojalla ja Tuusulanjoella 2017. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry. Raportti 19/2017.

Sivonen, O. & Leinonen, V. 2017b. Lohikalojen lisääntymisalueiden inventointi Vantaanjoella, Lepsämänjoella, Keravanjoella ja Ohkolanjoella 2017. Vantaanjoen ja Helsingin

seudun vesiensuojeluyhdistys ry. Raportti 21/2017.

Sivonen, O., Leinonen, V. & Haro, E. 2018. Virtavesi-inventoinnit 2018 Keravanjoki, Lep-
sämäjoki, Lakistonjoki, Härkälänjoki, Hangasjoki ja Luhtajoki. Vantaanjoen ja Helsingin
seudun vesiensuojeluyhdistys ry. Raportti 20/2018.

Virtavesi-inventoinnit Vantaanjoen vesistöissä vuonna 2024

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry toteutti virtavesi-inventointeja vuonna 2024 kolmessa eri uomassa Vantaanjoen valuma-alueella. Raportissa esitellään inventoiduista alueista tehdyt havainnot, virta-alueiden sijainnit ja arviot niiden sopivuudesta lohikalojen lisääntymisalueiksi. Inventointeihin saatiin tukea Varsinais-Suomen ELY-keskukselta.

Vantaanjoen ja Helsingin seudun
vesiensuojeluyhdistys ry

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry

Latokartanonkaari 3, 00790 Helsinki

vhvsy@vantaanjoki.fi

www.vantaanjoki.fi